

ΘΕΣΜΟΙ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
ΝΙΚΟΣ ΠΟΥΛΑΝΤΖΑΣ

Joanna Bourke¹

Η σεξουαλική βία στην εποχή του #MeToo

Μετάφραση: Αθηνά Μιχαλακέα²

Η σεξουαλική επανάσταση αιωρείται στην ατμόσφαιρα. Αρσενικές αθλητικές, πολιτιστικές και πολιτικές ελίτ καλούνται να λογοδοτήσουν για την πεπιοίθησή τους ότι μπορούν να ασκούν εξουσία στα σώματα κοριτσιών, αγοριών, γυναικών και ανδρών που βρίσκονται στο κοντινό τους περιβάλλον. Είτε πρόκειται για τον κινηματογραφικό μεγιστάνα του Χόλυγουντ Χάρβεϊ Γουάινστιν, τον πρώην διευθυντή του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου και πολιτικό Ντομινίκ Στρος-Καν στη Γαλλία, ή τον καλλιτεχνικό διευθυντή του Εθνικού Θεάτρου Δημήτρη Λιγνάδη στην Ελλάδα, οι επιζήσασες και επιζήσαντες της σεξουαλικής κακοποίησης είναι όλο και περισσότερο προετοιμασμένες και προετοιμασμένοι να μιλήσουν στον κόσμο για τις τραυματικές τους εμπειρίες. Είναι κρίσιμο ότι οι κακοποιητές δεν μπορούν πλέον να χαρακτηριστούν αξιοθρήνητοι, εκφυλισμένοι, ζώντας στο περιθώριο της κοινωνίας: είναι εκλεπτυσμένοι, ισχυροί, και απολαμβάνουν ευρέως τον θαυμασμό. Και τα θύματά τους λένε «me too» (κι εγώ επίσης).

Το κίνημα MeToo γεννήθηκε το 2006, όταν ένα νεαρό κορίτσι ομολόγησε στη μαύρη ακτιβίστρια Tarana Burke ότι είχε κακοποιηθεί σεξουαλικά από τον φίλο της μητέρας

¹ Καθηγήτρια Ιστορίας στο κολλέγιο Birkbeck του Πανεπιστημίου του Λονδίνου, συγγραφέας του βιβλίου *Rape: A History from the 1860s to the Present* (Λονδίνο: Virago, 2007)

² Δικηγόρος, Υποψήφια Δρ. Νομικής, Κολλέγιο Birkbeck, Πανεπιστήμιο του Λονδίνου

της. Αρχικά, η Burke έμεινε άφωνη –μέχρι που συνέλαβε το «Me Too» ως έναν τρόπο έκφρασης ενσυναίσθησης. Το MeToo είχε σκοπό να υπενθυμίσει στα θύματα σεξουαλικής βίας ότι δεν ήταν μόνα. Υπήρχε μια κοινότητα ανθρώπων στους οποίους μπορούσαν να απευθυνθούν για βοήθεια και αλληλεγγύη. Το «Me Too» της Burke έγινε παγκόσμιο στις 24 Οκτωβρίου 2017, όταν η λευκή ηθοποιός Alyssa Milano εισήγαγε ένα χάσταγκ και ζήτησε από τους ακολούθους της να κάνουν ριτουίτ #MeToo εάν είχαν παρενοχληθεί ή κακοποιηθεί σεξουαλικά. Μέσα σε 24 ώρες, το #MeToo είχε αναδημοσιευτεί 12 εκατομμύρια φορές στο Twitter και είχε δημιουργήσει 12 εκατομμύρια δημοσιεύσεις ή σχόλια στο Facebook. Σήμερα το #MeToo είναι δημοφιλές σε τουλάχιστον 85 χώρες, με τις ΗΠΑ, την Ευρώπη, την Αυστραλία και την Ινδία να πρωτοστατούν. Δεν άργησαν να εμφανιστούν και οι εθνικές μεταφράσεις. Στη Γαλλία το ισοδύναμο είναι το #BalanceTonPorc (Εκθέστε το γουρούνι σας) ενώ στη Λατινική Αμερική και την Ισπανία έχει υιοθετηθεί το #YoTambien (MeToo). Στην Ισπανία οι φεμινίστριες και οι υποστηρικτές τους εξοργίστηκαν τον Απρίλιο του 2018 με τις ελαφριές ποινές που δόθηκαν στους επιτιθέμενους της La Manada (Αγέλη Λύκων) οι οποίοι είχαν βιάσει μια γυναίκα κατά τη διάρκεια της γιορτής του Σαν Φερμίν στην Παμπλόνα. Το δικαστήριο έκρινε τη βία που ασκήθηκε ως «επίθεση» και όχι ως «βιασμό», βάσει του οποίου θα επιβάλλονταν αυστηρότερες ποινές. Οι ακτιβίστριες προώθησαν χάσταγκς όπως #Cuéntalo (Μίλα γι' αυτό), #NoEsAbusoEsViolación (Δεν είναι κακοποίηση, είναι βιασμός), #YoSiTeCreo (Εγώ σε πιστεύω), # NoEstásSola (Δεν είσαι μόνη) και #JusticiaPatriarcal (Πατριαρχική Δικαιοσύνη). Στη Νότια Αφρική το χάσταγκ ήταν ένα ανησυχητικό #AmINext (Είμαι η επόμενη;). Οι Κινέζες φεμινίστριες ήταν εξίσου επινοητικές. Η Luo Xixi ήταν το πρώτο άτομο που διέδωσε το #MeTooInChina. Ανάρτησε στην κινεζική πλατφόρμα κοινωνικών μέσων Weibo μια δημοσίευση 3.000 λέξεων όπου περιέγραφε ότι παρενοχλήθηκε σεξουαλικά από τον Chen Xiaowu, τον επιβλέποντα της διδακτορικής της διατριβής και εξέχοντα καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Beihang στο Πεκίνο. Αν και ο Chen Xiaowu απολύθηκε από τη δουλειά του, οι αρχές θορυβήθηκαν τόσο πολύ από τα εκατομμύρια σχόλια που έλαβε η Luo με αφηγήσεις εμπειριών σεξουαλικής παρενόχλησης που αποφάσισαν να μπλοκάρουν το χάσταγκ. Για να παρακαμφθεί αυτήν τη λογοκρισία δημιουργήθηκε το χάσταγκ «RiceBunny» (Κουνελάκι του ρυζιού, 米兔 και προφέρεται mǐ tù). Συνοδευόμενο από εικονίδια με μπολ ρυζιού και κουνελάκια, το RiceBunny ανακοίνωσε ότι: «το μόνο πράγμα που θέλω για την επόμενη Σεληνιακή Πρωτοχρονιά είναι δικαστικές αποφάσεις κατά της σεξουαλικής παρενόχλησης... Μπορείτε να αφαιρέσετε το πιάτο μου, αλλά δεν μπορείτε να κλείσετε το στόμα μου.»

Σε όλο τον κόσμο άνθρωποι παρουσιάζονται δημόσια και κατονομάζουν τους κακοποιητές τους. Εκατομμύρια το έχουν κάνει

Η κακοποίηση που υφίστανται είναι συστημική και όχι μοναδική.

μέσω του διαδικτύου. Οι αναδημοσιεύσεις, τα κλικ στα «αγαπημένα» και οι αποστολές προσωπικών μηνυμάτων δεν είναι μόνο συμβολικά σημάδια υποστήριξης, αλλά και ενεργοί τρόποι για να δείξουμε αλληλεγγύη και να προσφέρουμε συναισθηματική στήριξη. Τέτοιες ενέργειες εφιστούν την προσοχή στο γεγονός ότι τα θύματα-επιζήσασες/επιζήσαντες δεν είναι μόνες/οι. Η κακοποίηση που υφίστανται είναι συστημική και όχι μοναδική.

Άλλα θύματα-επιζήσασες μαζεύτηκαν στις πλατείες. Το χιλιανό τραγούδι «Un Violador en Tu Camino» (Ένας βιαστής στον δρόμο σου) είναι ένα καλό παράδειγμα ακτιβισμού ενάντια στους βιασμούς. Αυτό το κομμάτι που τραγουδιέται και χορεύεται συλλογικά δημιουργήθηκε από τη φεμινιστική συλλογικότητα Las Tesis από το Βαλπαράϊσο και αρχικά παρουσιάστηκε στις 25 Νοεμβρίου 2019 στο πλαίσιο της Διεθνούς Ημέρας για την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών. Ομάδες γυναικών μαζεύονται σε δημόσιους χώρους και πλατείες και ενώ τραγουδούν εκτελούν έναν απλό αλλά συναρπαστικό χορό (συμπεριλαμβανομένου του καθίσματος οκλαδόν, θέση που αναγκάζονται να πάρουν κατά τη διάρκεια αστυνομικών ερευνών). Μέρος των στίχων περιλαμβάνει:

Είναι γυναικοκτονία

Του δολοφόνου η ασυλία

Είναι οι εξαφανίσεις μας

Είναι βιασμός!

Το φταίξιμο δεν ειν' δικό μου, ότι κι αν φορούσα, όπου κι αν βρισκόμουν [x 3]....

Και ο βιαστής ΗΣΟΥΝ εσύ

Και ο βιαστής ΕΙΣΑΙ εσύ

Είναι οι μπάτσοι,

Είναι οι δικαστές,

Είναι το σύστημα,

Είναι ο Πρόεδρος,

Το κράτος της καταστολής είναι ο μάτσο βιαστής [x1]

Η ουσία της διαμαρτυρίας είναι να τονιστεί ότι το πρόβλημα της σεξουαλικής κακοποίησης είναι πολυεπίπεδο – το σύστημα είναι το πρόβλημα, αλλά εσείς (οι άνδρες στους οποίους απευθύνεται) είστε υπεύθυνοι. Πρόκειται για ένα θέαμα ενδυνάμωσης και αλληλεγγύης.

Η ντροπή είναι ένα βαθιά πολιτικό συναίσθημα.

Αυτές οι πρωτοβουλίες ενάντια στους βιασμούς είναι σημαντικές για πολλούς λόγους – αλλά ένας από τους σημαντικότερους είναι ο

τρόπος με τον οποίο αρνούνται να δεχτούν το πέπλο της ντροπής που χρησιμοποιεί η κοινωνία για να εξαναγκάσει τα θύματα-επιζήσασες/ντες σεξουαλικών εγκλημάτων να σωπάσουν. Η ντροπή είναι ένα βαθιά πολιτικό συναίσθημα – και έχει εκτεταμένες επιπτώσεις. Μάλιστα, ακόμη και ο φόβος της ντροπής που θα προκαλέσει η σεξουαλική επίθεση στο ίδιο το θύμα και στην κοινότητά του προηγείται κάθε πραγματικής επίθεσης. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η σεξουαλική βία είναι ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό εργαλείο καταπίεσης –τρομοκρατεί άτομα, οικογένειες και κοινότητες ακόμη και όταν δεν υφίστανται ευθέως κακοποίηση.

Σε άλλες περιπτώσεις, τα θύματα σεξουαλικής βίας δεν είναι καν παρόντα τη στιγμή της παραβίασης. Τα παιδιά που γεννιούνται από βιασμό μπορεί να φέρουν το στίγμα της ντροπής, συχνά για όλη τους τη ζωή. Κατά τη διάρκεια του ελληνικού εμφυλίου πολέμου, για παράδειγμα, ένας άγνωστος αριθμός γυναικών πολιτικών κρατουμένων βιάστηκε και εξαναγκάστηκε να γεννήσει. Τα παιδιά, μια ορατή απόδειξη της ντροπής τους, προκάλεσαν μια τεράστια αίσθηση αμφιθυμίας, με τις μητέρες να ακροβατούν μεταξύ της έντονης απόρριψης των παιδιών τους και ενοχικών παροξυσμών αγάπης.

Για τις ίδιες τις επιζήσασες το τραύμα της κακοποίησης δημιουργεί ψυχολογικές βλάβες που από μόνες τους προκαλούν αίσθημα ντροπής. Αυτές περιλαμβάνουν διαταραχές ύπνου, διατροφικές διαταραχές, επίπονες αναδρομές, πονοκεφάλους, απώλεια μνήμης, δυσκολίες στο περπάτημα και υπερδιέγερση. Η ανάκληση των λεπτομερειών της επίθεσης μπορεί να επαναφέρει επώδυνες αναμνήσεις, να αυξήσει το άγχος και να προκαλέσει ψυχολογικές διαταραχές. Μπορεί επίσης να αναγκάσει τα θύματα να εισέλθουν σε ένα καταστροφικό καθεστώς αυτοδιαχείρισης του τραύματος, όπως η υπερβολική κατανάλωση αλκοόλ και η αποφυγή κοινωνικοποίησης τη νύχτα.

Κυρίως, τα θύματα σιωπούν εξαιτίας συντριπτικών συναισθημάτων ντροπής. Η ντροπή είναι ιδιαίτερα έντονη σε κουλτούρες που αξιολογούν ψηλά τη σεξουαλική και ηθική καθαρότητα των κοριτσιών και των γυναικών: ως αποτέλεσμα, η δημόσια

ομολογία μιας σεξουαλικής επίθεσης επιφέρει ένα καταραμένο στίγμα στην υπόληψη μιας γυναίκας. Σε κάθε περίπτωση, η αποκάλυψη οδυνηρών εμπειριών είναι κοινωνικά επικίνδυνη. Εκθέτει τα θύματα στο βλέμμα και την κρίση άλλων ανθρώπων. Και οι ενσυναισθητικές αντιδράσεις δεν είναι ποτέ εγγυημένες. Πράγματι, η συμπόνοια είναι μια μειοψηφική αντίδραση.

Η αποκάλυψη οδυνηρών εμπειριών είναι κοινωνικά επικίνδυνη. Εκθέτει τα θύματα στο βλέμμα και την κρίση άλλων ανθρώπων. Και οι ενσυναισθητικές αντιδράσεις δεν είναι ποτέ εγγυημένες. Πράγματι, η συμπόνοια είναι μια μειοψηφική αντίδραση.

Στρεβλές αντιλήψεις για την έννοια της τιμής συμβάλλουν επίσης στην ερμηνεία των απορριπτικών ή αρνητικών αντιδράσεων. Αντί να θεωρηθεί έγκλημα, ο βιασμός μπορεί να υποβιβαστεί σε ιδιωτική υπόθεση προσβολής της τιμής ενός ατόμου. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να αποκατασταθεί το «καλό όνομα» της οικογένειας. Αυτό μπορεί να γίνει από τους πατέρες ή τους συζύγους που αποσύρουν τις κατηγορίες εναντίον των φερόμενων ως βιαστών, ανεξάρτητα από τις επιθυμίες των θυμάτων. Ή τα θύματα μπορεί να πείθονται να παντρευτούν τους κακοποιητές τους. Αυτό συνέβαινε στις ΗΠΑ, στην Ευρώπη και σε πολλές χώρες της Νότιας Αμερικής μέχρι τον εικοστό αιώνα. Οι νοηματοδοτήσεις της τιμής και η επιταγή της αγνότητας χρησιμεύουν ως δικαιολογίες από την πλευρά της αστυνομίας προκειμένου να αποθαρρύνουν ενεργά κάποια θύματα να προχωρήσουν περαιτέρω τις καταγγελίες τους. Μερικές φορές αυτό οφείλεται σε μια λανθασμένη αίσθηση συμπόνοιας, όπως όταν η αστυνομία πιστεύει ότι οποιαδήποτε μεταγενέστερη δικαστική υπόθεση μπορεί να είναι πιο τραυματική για τα θύματα από το να παραμείνουν άπραγα.

Η έμφαση στα χαρακτηριστικά των θυμάτων, σε αντίθεση με τις ενέργειες των επιτιθέμενων, ωθεί τις επιζήσασες της κακοποίησης να κατηγορούν τον εαυτό τους και να κατηγορούνται από τρίτους για την κακοποίηση που υπέστησαν. Η θεώρηση, η οποία είναι κοινή στη Δύση, ότι οι άνθρωποι ζουν σε έναν «δίκαιο κόσμο» ενισχύει την αντίληψη ότι τα θύματα μάλλον πρέπει να έχουν ενεργήσει με συγκεκριμένους τρόπους που οδήγησαν στην κακοποίησή τους. Ακόμα κι όταν τα θύματα δεν μπορούν να συσχετιστούν με κάποια συγκεκριμένη κοινωνική ή ηθική παράβαση, θα πρέπει να έχει διαπραχθεί ένα λάθος που τα κάνει να αξίζουν την κακοποίηση.

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο τα σύγχρονα κινήματα ενθάρρυνσης των θυμάτων-επιζήσασων σεξουαλικής βίας να μιλήσουν είναι τόσο σημαντικά: μετατοπίζουν την ντροπή της κακοποίησης μακριά από τις επιζήσασες και τους επιζήσαντες και τη μεταφέρουν στους δράστες. Εφιστούν την προσοχή στο γεγονός

Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο τα σύγχρονα κινήματα ενθάρρυνσης των θυμάτων-επιζήσασων σεξουαλικής βίας να μιλήσουν είναι τόσο σημαντικά: μετατοπίζουν την ντροπή της κακοποίησης μακριά από τις επιζήσασες και τους επιζήσαντες και τη μεταφέρουν στους δράστες.

ότι οι κυριαρχικές συμπεριφορές είναι βαθιά ριζωμένες στην κοινωνία μας. Οι δράστες είναι πατέρες και σύζυγοι. Είναι άποροι· είναι δισεκατομμυριούχοι. Είναι άθεοι που δεν έχουν ηθική πυξίδα, καθώς και ιερείς που πιστεύουν ότι οι «κανονικοί» κανόνες δεν ισχύουν για αυτούς. Ζουν δίπλα μας.

Το MeToo έχει επίσης αποκαλύψει το γεγονός ότι οι σεξουαλικά επιθετικοί άνδρες αρνούνται συνήθως να αναγνωρίσουν ότι αυτό που κάνουν είναι λάθος. Ενεργούν με μια αίσθηση ισχύος, που σημαίνει ότι η επιθυμία τους να κυριαρχούν υπερισχύει όλων των άλλων κριτηρίων.

Επιπλέον, δεν πιστεύουν ότι θα συλληφθούν και θα τιμωρηθούν. Και σε γενικές γραμμές έχουν δίκιο. Τα ποσοστά καταδίκης είναι εξαιρετικά χαμηλά. Ο νόμος είναι άκρως φειδωλός στην απονομή δικαιοσύνης στα θύματα βιασμού. Σε ορισμένες δικαιοδοσίες – τα βρετανικά δικαστήρια, για παράδειγμα – τα θύματα σεξουαλικής κακοποίησης είναι λιγότερο πιθανό να δουν τους δράστες τους να διώκονται από όσο στο παρελθόν. Το 1977 ένας στους τρεις καταγγελλόμενους βιασμούς στη Βρετανία κατέληγε σε καταδίκη. Το 1985 το ποσοστό αυτό έγινε 24 τοις εκατό ή ένας στους πέντε, για να καταλήξει το 1996 σε μόνον έναν στους δέκα. Σήμερα είναι ένας στους είκοσι. Το 2020 η Dame Vera Baird (Επίτροπος Θυμάτων για την Αγγλία και την Ουαλία) προειδοποίησε ότι η Γενική Εισαγγελία ασκεί δίωξη σε 52 τοις εκατό λιγότερες υποθέσεις σε σχέση με μόλις δύο χρόνια νωρίτερα. Η Baird υποστήριξε ότι «αντιμετωπίζουμε την αποποινικοποίηση του βιασμού». Οι βιαστές που καταλήγουν να καταδικαστούν στο δικαστήριο πρέπει να θεωρούν τους εαυτούς τους εξαιρετικά άτυχους.

Οι βιαστές που καταλήγουν να καταδικαστούν στο δικαστήριο πρέπει να θεωρούν τους εαυτούς τους εξαιρετικά άτυχους.

Όταν ο δράστης είναι σύζυγος του θύματος, η αδικία είναι ιδιαίτερα κοινός τόπος. Για τις γυναίκες ο γάμος ήταν πάντα συνδεδεμένος με ανισότητες, είτε πρόκειται για τη δυσανάλογη κατανομή της οικιακής εργασίας είτε τη συνήθη αίσθηση του δικαιώματος στη σεξουαλική επαφή που κατέχουν οι άνδρες. Ο σεξουαλικός εξαναγκασμός των γυναικών από τους συζύγους τους είναι η πιο ανεκτή μορφή βίας. Ο συζυγικός βιασμός ακόμα και σήμερα δεν θεωρείται έγκλημα σε 48 χώρες. Στις μισές από αυτές η εξαίρεση

του συζυγικού βιασμού επιδοκιμάζεται ρητά από τον νόμο. Η κατάργηση του συζυγικού βιασμού στην αμερικάνικη νομολογία δεν ξεκίνησε παρά το 1976 (Νεμπράσκα). Η δυνατότητα καταδίκης του συζύγου για βιασμό εντός του γάμου κατέστη εφικτή μόλις το 1976 στην Ιταλία, το 1984 στη Γαλλία, το 1989 στην Ισπανία, το 1992 στην Αγγλία και στην Ουαλία και το 1997 στη Γερμανία. Στην Ελλάδα έγινε αδίκημα μόλις το 2006. Και η νομική δυνατότητα δίωξης βίαιων συζύγων δε μεταφράζεται απαραίτητα σε πραγματικές διώξεις. Στην Ελλάδα μόνο το έξι έως δέκα τοις εκατό του συνόλου των γυναικών που υπέστησαν ενδοοικογενειακή βία το 2013 υπέβαλαν καταγγελία στην αστυνομία και τα ποσοστά καταδίκης παραμένουν εξαιρετικά χαμηλά. Η αστυνομία παντού (συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας)

Ο σεξουαλικός εξαναγκασμός των γυναικών από τους συζύγους τους είναι η πιο ανεκτή μορφή βίας.

παραμένει απρόθυμη να ερευνήσει «ενδοοικογενειακά ζητήματα» και συνήθως ενθαρρύνει τις συζύγους να κάνουν προσπάθειες συμφιλίωσης παρά να προβούν σε καταγγελία.

Υπάρχουν επίσης συγκεκριμένες δυσκολίες για τα αγόρια, τους άνδρες και τα άτομα μη δυαδικού φύλου να έχουν πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Οι ομοφυλόφιλοι άντρες αντιμετωπίζουν τεράστια εμπόδια στην αναγνώριση της κακοποίησης τους. Οι γκέι κοινότητες συχνά ανησυχούν ότι αν βγουν «τα άπλυτά τους στη φόρα» θα στιγματιστούν περαιτέρω. Αυτό δεν είναι παράλογο. Εξάλλου, ακόμα και το 1973, η Αμερικανική Ψυχιατρική Ένωση χαρακτήριζε την ομοφυλοφιλία ως διαταραχή, όπως και ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας έως το 1992. Σήμερα σε 78 χώρες η σεξουαλική δραστηριότητα των λεσβιών, των γκέι ανδρών, των αμφισεξουαλικών, των τρανς και των ίντερσεξ ατόμων ποινικοποιείται. Αυτό σημαίνει ότι τα ομοφυλόφιλα θύματα που καταγγέλουν σεξουαλική κακοποίηση στην αστυνομία μπορεί να συλληφθούν και να τιμωρηθούν. Οι cis άνδρες κινδυνεύουν εξίσου. Όταν η έρευνα εστιάζει στις σεξουαλικές παραβιάσεις που υφίστανται cis αγόρια και άντρες, τα ευρήματα που αποκαλύπτονται είναι μη αναμενόμενα. Στις ΗΠΑ, μια Εθνική Έρευνα σε νοικοκυριά για το Έγκλημα και τη Θυματοποίηση (1992-2000) διαπίστωσε ότι το 9% των θυμάτων σεξουαλικής επίθεσης και βιασμού είναι άνδρες και ότι το 46% των ανδρών θυμάτων ισχυρίστηκε ότι είχε κακοποιηθεί από γυναίκα. Διαπίστωσε επίσης ότι ενώ το 30% των γυναικών αναφέρουν τον βιασμό τους στην αστυνομία, μόνο το 15% των ανδρών το κάνουν. Οι άνδρες είναι πιο πιθανό να αναφέρουν την επίθεση όταν ο δράστης ήταν άντρας (22% των ερωτηθέντων) από ό,τι όταν είναι γυναίκα (μόνο το 7% των ερωτηθέντων). Με άλλα λόγια, όταν τα αγόρια και οι άνδρες ερωτώνται άμεσα για το

αν έχουν βιώσει «ανεπιθύμητες σεξουαλικές εμπειρίες» με κορίτσια και γυναίκες, το ποσοστό που λέει «ναι» είναι υψηλό.

Λίγα θύματα αναφέρουν την κακοποίησή τους στις αρχές – και, όταν το κάνουν, αντιμετωπίζουν εχθρικές, καχύποπτες αντιδράσεις. Στρεβλές αντιλήψεις που βασίζονται στη φυλετική ή εθνοτική ταυτότητα των θυμάτων

Η κύρια δυσκολία για τα θύματα ως προς τις αποδείξεις στο δικαστήριο είναι η απουσίας συναίνεσης: το βάρος της απόδειξης βαρύνει το θύμα, αντί να απαιτείται από τον κατηγορούμενο να αποδείξει ότι υπήρξε συναίνεση.

βιασμού είναι διάχυτες. Ορισμένα θύματα – ιδιαίτερα όταν πρόκειται για άτομα φτωχά ή με σωματικές ή διανοητικές αναπηρίες – θεωρείται ότι δεν υφίστανται σοβαρές βλάβες από την κακοποίηση. Η πρόσβαση σε επαρκείς αστυνομικές και εισαγγελικές υπηρεσίες είναι μόνο η αρχή των δυσκολιών που το θύμα συναντά. Προκειμένου να αποδοθεί δικαιοσύνη, θα πρέπει να υπάρχει ένας αναγνωρίσιμος δράστης, ένα θύμα που εμπνέει αξιοπιστία στον δικαστή και στους ενόρκους, μάρτυρες καθώς και επαρκή αποδεικτικά στοιχεία που δικαιολογούν το κόστος μιας δίκης. Στην απίθανη περίπτωση που συντρέχουν όλοι αυτοί οι παράγοντες, τα θύματα συνήθως διαμαρτύρονται ότι η δίκη μοιάζει με «δεύτερη κακοποίηση». Η κύρια δυσκολία για τα θύματα ως προς τις αποδείξεις στο δικαστήριο είναι η απουσίας συναίνεσης: το βάρος της απόδειξης βαρύνει το θύμα, αντί να απαιτείται από τον κατηγορούμενο να αποδείξει ότι υπήρξε συναίνεση. Οι συνήγοροι υπεράσπισης εκφοβίζουν· τα θύματα μπορεί να ανακρίνονται για ώρες, ενώ μπορεί να απαιτείται και επίρρωση των ισχυρισμών τους από κάποιο τρίτο άτομο (απαίτηση μοναδική στις δίκες βιασμών). Σε κανένα άλλο είδος δίκης μια μαρτυρία δεν αντιμετωπίζεται με τόσο υψηλά επίπεδα καχυποψίας.

Είναι σημαντικό λοιπόν να τονίσουμε ότι τα θύματα-επιζήσασες και οι οικογένειές τους έχουν αγωνιστεί ενάντια στην ντροπή και τις πρακτικές διαπόμπευσης – τόσο στο

Τα κορίτσια και οι γυναίκες δεν καθίστανται αναπόφευκτα παθητικές μέσω της ντροπής. Στην εποχή του MeToo οι επιζήσασες δεν είναι αντικείμενα οίκτου. Είναι τολμηρές.

παρελθόν όσο και σήμερα. Τα κορίτσια και οι γυναίκες δεν καθίστανται αναπόφευκτα παθητικές μέσω της ντροπής. Στην εποχή του MeToo οι επιζήσασες δεν είναι αντικείμενα οίκτου. Είναι τολμηρές.

Αυτός είναι ο λόγος που η ντροπή πρέπει να αντιστραφεί πλήρως: η ντροπή ανήκει σε εκείνους που προκαλούν τη βλάβη, όχι σε εκείνους κι εκείνους που την υφίστανται. Οι ιδέες της Tarana Burke, της ιδρύτριας του MeToo, είναι εξαιρετικά διορατικές: το να

μοιράζεσαι μια εμπειρία κακοποίησης με άλλα θύματα-επιζήσασες δημιουργεί δεσμούς αλληλεγγύης. Αν το χάσταγκ φεμινισμός σημαίνει κάτι, είναι ότι «δεν είμαστε μόνες». Ένας κόσμος που προκαλεί ντροπή δεν είναι αναπόφευκτος. Μπορεί να αλλάξει, εν μέρει επειδή τα θύματα-επιζήσασες δεν συγκροτούνται εξ ολοκλήρου μέσω της βίας. Τα θύματα ολοένα και περισσότερο στέκονται στα πόδια τους και, αντί για ντροπή, εκφράζουν θυμό ή και περιφρόνηση για στους κακοποιητές τους. Η επιβίωση από τον βιασμό θα πρέπει να προκαλεί την επιδοκιμασία για τα θύματα. Η αυξημένη ορατότητα των θυμάτων-επιζήσαντων σεξουαλικής κακοποίησης, η προθυμία τους να αφηγηθούν τις ιστορίες τους και να ακουστούν, η γενναιότητά τους, παρέχει ένα μάθημα θάρρους απαραίτητο για μια κοινωνία χωρίς βιασμούς.

Αν το χάσταγκ φεμινισμός σημαίνει κάτι, είναι ότι «δεν είμαστε μόνες».

Ωστόσο, το να ακούμε τη φωνή των επιζήσαντων παραμένει το πρώτο βήμα. Το εμπόδιο που περισσότερο καταβάλλει τους ανθρώπους που επιδιώκουν να οικοδομήσουν έναν κόσμο χωρίς σεξουαλική κακοποίηση είναι ο μύθος ότι η βία είναι εγγενής στην ανδρική σεξουαλικότητα. Πολλοί σχολιαστές ισχυρίζονται ότι αυτή η μορφή βίας είναι γραμμένη στο ανδρικό DNA ή πολιτισμικά πανταχού παρούσα. Αυτό δεν είναι αλήθεια. Εξάλλου, το να είμαστε άνθρωποι σημαίνει ότι αναζητάμε συντροφικότητα, συνεργασία, φιλία και αγάπη. Γι' αυτό το λόγο, το πρώτο βήμα για την εξάλειψη της σεξουαλικής βίας είναι να αναγνωρίσουμε ότι δεν χρειάζεται να την αποδεχτούμε ως αναπόφευκτη. Η σεξουαλική κακοποίηση καλλιεργείται εντός ενός πλαισίου ανισοτήτων και μασκουλινισμού (masculinism). Οι κοινότητες με σχετικά χαμηλά επίπεδα βιασμών έχουν συνήθως υψηλά επίπεδα σεξουαλικής ισότητας και οικονομικής δύναμης των γυναικών, καθώς και χαμηλά επίπεδα στρατιωτικοποίησης. Κάθε κοινότητα διαθέτει έναν πλούτο γνώσεων που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων αναγκών και επιθυμιών της για έναν κόσμο χωρίς βιασμούς. Αυτό απαιτεί την πολιτική δουλειά όλων μας. Σε τελική ανάλυση, ο αποτελεσματικός ακτιβισμός ενάντια στους βιασμούς απαιτεί από τον καθένα και την καθεμία μας να εκμεταλλευτεί συγκεκριμένες ικανότητες, δεξιότητες και σφαίρες επιρροής. Όπου κι αν βρισκόμαστε –ως ακαδημαϊκοί, νοικοκυρές, εργάτες, καταστηματαρχές, γραμματείς, εκδότη(ρι)ες, δημοσιογράφοι, δημόσιοι υπάλληλοι, δάσκαλοι, μαθητ(ρι)ές, διασκεδαστ(ρι)ές, μυθιστοριογράφοι, καλλιτέχνες, δικηγόροι, γιατροί, επιστήμονες, άνεργες και ούτω καθεξής– μπορούμε να κάνουμε τη διαφορά στα τοπικά μας περιβάλλοντα. Αυτή είναι η σεξουαλική επανάσταση του μέλλοντος.